

СЕРДАЛО

евет

Советский Союз Коммунистический партия Нохч-Палгый областный комитет а
Грозненский горкома а, Нохч-Палгый АССР-а Лакхехарча Совет а орган.

Ера
28
АВГУСТ
№ 69 (2235)
1958 шу
Мах 20 коп.

ДЕЗА НОВКЪОСТИЙ!

Съезде тлахъех шо длахо йодача хана а
къамашта юкзера доттагали вошали чоаг
а деш кхы а лакхагла пролетарски,
интернационализм ленински байракх айе.

(Кхалнаха 2-ча съезда кхайкараг тлара)

Нохч-Палгый мехкарча кхалнаха II-ча
съезде НПАССР-а болхлошка-кхалнаха
а, Илманца болх беча, культуре а
просвещене а болх беча кхалнаха,
берригача кхалнаха даь

КХАЙКАРАЛ

Дукха деза новкъостей, ноаной, доттагил, йижарий!
Нохч-Палгый АССР-а кхалнаха II-ча съезде длаха мозринах хозт
шута — болхлошка — кхалнаха, колхозаша болх беча кхалнаха,
инженераша, техникаша, юрта боахаман специалисташа, хьехархоша,
лораша, Илманца болх беча, литературен искусствен болх беча кхална-
ха, вай республикан берригача кхалнаха.

Нохч-Палгый мехкарча кхалнаха II-гича съезде ший болх бир Сий-
лахь-бокхача Октября 41 шу дызара сийна вай мехкарча кхалнаха
хана доттагали халкы социалистический ахь шера йоржаша бела-
данна дикача дешоха. Хара денна вай йоржаша пачахалхен мас-
сойла минтагаша кхалнаха кердача котловых рапортш ух.

Съезде болх бир Юхтерен Юхтерен Малхбале тлеме кхеран хланз
а чоагга ира латтача дешоха, Советский Союз, Китайский Халкы Рес-
публики мелоча машар мел беча халкыча цхана тлеме интерен-
и длахагара а Ливанерен Норданерен американски, анлийски аска-
раш арадагара а шоагта мел юрта деча дешоха.

Та съезде масса оагйоржаша дийлар НПАССР чокхагга юхаметта-
оттараш партис правительствот оттадха деклараша юкье даша ла-
ра деша, республикан пачахалхен, общественно-политический,
боахаман, культуран вахара чухь кхалнаха тла-тла дукхагга даша ла-
ра деша.

Сийлахь-бокхача Октября 41 шу дызара социалистический революционер вай мех-
карча кхалнаха лолара музбабахар, кортамузаш, йиза бокье елар, ва-
ра а творчески хлама халкыча кхалнаха а шера, сийра нахьаша
хьидийлар вайна, кхалсага — нахьа лорхалм даша халкытайбир. Къа-
нарча заман гьулакхаше законаше тха ноаной, бокхача бола йижарий
Юдхьама елал лоттабаш хьа, общесте а дезада юкье а бокье йораша хин-
на ха длахагга дукха ха а. Дерригача дувена халкыча советски кхал-
саг керда вахар дулаш-коммунизм халкыш кхетаме, дика даша лол-
саг а хинна длашгга.

Шийна нийсса кхы доадача кьонахула, тураленца, кхалнагаман
деналта даша лолаша хинна кхалнаха мехкарча дерригача вахарца Со-
ветски ладла латтача ух 40 шера чухь. Мехкадтан промыслаша, за-
водаша, гьидроуаш халкыча, машинашка транспорт, колхозийн сов-
хозийн халкыча даше ира болхан долан творчески кхалнага тола-
маш доахам болх Нохч-Палгый мехкарча кхалнаха.

Деша даша лол вай кхалнаха культурин вахарца а.

Пачахалхенна доадача хинара дашадоадам болх кхалнах. Вай
республикери 32 кхалсаг СССР Лакхехарча Советен НПАССР Лакхехар-
ча Советен депутатш бол.

Кхалнаха кхы а ценността кхоачамбоараш а да вай. Шендэ
юкере длахагга пачахалхенна заман юкере а гьулакхаш, кхалнаха
кхалнаха харахара гьулакхаш лолаше моттигаш а я. Кхалнаха
дешагга кхалнаха юкье хланз ладане шариател замонаш длаха.
Илман-кхетаме болх а дика хьехархаше доадача даша длаха кхал-
сам а кхоачамбоараш лолаше.

Нохч-Палгый АССР юхаметтаоттараш дуваденна дика лорхалмера
боахаман-политический деклараш кхоачамдара хланз а дика юкьеадад
кхалнаха цхалла даша.

Деза ноаной, йижарий, доттагил!

Докхийн деклараш латт хланз вайна халкыша. Кхалнаха съезде
тлахъех шо республикан кхалнагаман общественно-политический дер-
ригача вахара юкье хинара даша лацара. Вай хлараш сийлахь гьу-
лакхаш да — экономический культурен длахоюдача хана а товарна гьулакха-
ни ладане кьосам лоттабаш.

Республикери промышленностерен юрта боахаман кхалнага кхал-
нах! Сийлахь-бокхача Октября 41 шу дызара сийна шерагга йоржаша
вай социалистический ахь ахалгача пиятлентен 3-гича шера план ханал
халкыча кхоачашьяр. Кердача ценошца, соийн зызыл бемамаша
хозергья вай вай республика!

Промыслаш, фабрикаш, заводш, керда гьирсан даша кхалнах —
болхлойн специалистш! Хинара даша лацара дика технический прогресс ира,
кхалнагаман оварал лакхыра, производствеше руска хьохара, продукци
дукхагга арадагара цун дика дашагга. Дурда вай дукхагга мехкад-
тан, мехкадтан продукциш, вахара ашаш дла товараш!

Юртабоахаме кхалнагаман болх кхалнах. Дикагга хьухьаде колхозийн
совхозийн кхалнага алаташ, лакхь хьайбай продуктивност, шорта
юрта боахаман продукциш хилийтарна кьосам лоттабаш.

Деза новкъостей!

Съезде доахьалоадамаша тлахъех шо, республикан кхалнагаман
юкье культурно-кхетаме болх боаржабен дарбан гьулакхаш дикагга хил-
лийтарна хинара даша лацен.

Вай сийлаша деклар да, махбеча а юкьарча кхачан а предприетей
болх вай контрола елал лапар, цуца бахача наха ду гьулакхаш лакхара
го-дар.

Вайна тла ба, бераш кхалнагаман болх бокхьа бекхотхаш. Вай деклар
да — шийай, берий бешай, берий елал болх вай контрола елал ла-
пар. Шийа а школе а даша дукха елал цуна мулгаша долан вай
бераш кхалнагаман деза вай цхана, цхалбарт болаш.

Беза ноаной, йижарий, доттагил!

Цу адамш вахара халча сахьате, англо-американски империалисташ
Нордане, Ливане чубена керда дунен тлом болале гьертча, хана, вай
Нохч-Палгый кхалнах, берригача Советски Союз кхалнах санна чоаг-
га дукхагга а США-н Англия Юхтерен Юхтерен Востоке ладла
гьулакхаша, халкы ма-малогта сийлагга Ливанерен Норданерен иностран-
ни аскара длахагга а дех оха.

Кхалнах-бокхача ния ба. Вай миллионаш да. Вай дешага ладунг, вай
теш, вайна даша бул массаша а, мулгаше елал вар. Тлом хьобале гьерт-
ча империалисташа цахаддхаш кхалнаха мулгаше дукхагга латт Советски
Союзен Китай денад дла кхалнах, демократический мехкашкар
кхалнах. Дунен шоллагча тлеме еригга хало тлагга, лайна вай да хил-
ча малаш хурба дерригача дунен тла машар по-молта оттабаш гьерташ.
Вайна гоама ба халкышча боарм боарм длаггагга аенаши тлахагга
бола, культурен еза хламаш юкхаша бола, дукхагга шераша берригаш ния
тла а бахитта вайлашггадеклараш доахам болх тлом.

Деза новкъостей!

Съезде тлахъех шо длахоюдача хана кьамашта юкзера доттигали
вошали чоаг а деш кхы а лакхагга пролетарски интернационализма ле-
нински байракх айе.

Сийле хийла советови кхалнага-коммунизм халкыча цленача патр-
иотична сийнар длача кхалнагаманчол!

Сийле хийла советски кхалнага-ний са да кхалнага дерригача дунен
тлара машара цленача гьулакхаша кьосам лоттабаш!

Ихилла вай ния болх Даше!

Ихилла Советски Союз Коммунистический партия — вай еригга кота-
ловаш ахара дот уруаггагга а вайлашггагга а!

Кхалнаха II республикански съезд

25 августа С. М. Кирова цлрах
Юлчар культурин саломан парца
Завырт театре Нохч-Палгый
АССР-а кхалнаха 2-гича съезд хин-
най.

Чоагга, длахагга доттагали тло-
рашча хозе съезде сийлен президи-
ум СССР Центральн Комитета Президи-
умаш.

Съезде дуваденна лотт чоаггу:
НПАССР-а Министрий Совета президи-
серагга М. Г. Гайрбекова доклад
«Нохч-Палгый АССР-а халкы боа-
хам деглабарах республикан кхал-
наха деклараш».

Доклада болча пренеша кьамаш-
лаш д. Н. Н. Маманашев. — ЦСУ
Нохч-Юртоский районин истинте-
туран юрта боахам лорхалм беш ю-
ла инспектор, Чентиевас — исторе-
ни, меттен, литературин Илма-
тохаша института сектор заведу-
ющи, Чиневас — Веденский района
XX партсъезда цлрах юлта колхо-

за дикагга йола доарша, Пауна —
«Малгобекфанта» орден длача 1-ча
промысла заведующий, Берсановас —
ССКП Грозненский райкома кхалнаха
юкье болх баша отада заведующий,
Дучевас — Шалинский районин
культуран отада заведующий, Чак-
ниевас — ССКП Нохч-Палгый обко-
ма секретарь, Музаевас — Урус-Мар-
тановский района Красноармейски
совхоза ферман заведующий,
НПАССР-а Лакхехарча Совета депу-
тат, кхычар а, берригаш а 17 саго-
Съезде хилар хьайшый — Дале-
стана, Кьилбасежан Хилриччен, Пьав-
бартой-Боалхарой АССР-а, Керсон-
ски областен кхалнаха делегатеш.

Съезде тлайлар республикан
болхлошка, колхознишка, Илман,
культуран, просвещен болхлошка,
берригача кхалнаха дла Кхална-
рал.

Съезде материалаш 2-ча оаглон
тлаа.



Свердловск. Южский машинный завод. Уралский завод коллективно
продукции архаичная ладша. Указа промышленносте аш тай-
тайлар йола техника хьа, парна юкье а экскаватораш а.

Ухь текхара шит шера экскаватораш архаичная кхеза лак-
денал.

Сурта тла: «ЭКГ-4» ала экскаватораш вайлашггагга участок.

Б. Назарова фото ТАСС фотохроника.

Итт бетта йоагга план кхоачашьяр

Атта бац пхьолера болх. Бакъ-
да цу бакъшара хало бакъшарам
кет ашша пхьара Терентий Петро-
вич Сухомлиновин шов етгача
Николай Сидорович: ха ца кьосам
болх бу пхьараша.

Терентий Петрович отпусках са-
ла ала юлта хана транспортин
цеха йол хьохьа машинаш йол-
хыншин чехка тоаде деша дар.
Шийга ала хьохьа баша хьа а вена
Сухомлинов, итт дийнахь а елал
хинна ремонт ике дийнахь аяк-
шар.

Хуца елал йола машина отстал
да хьохьа, из хьа а йол длаотта
говзача пхьар.

Завода дирекцеш задан елар Су-
хомлиновин планшка Айрапетов-
ич кла длахагга итт автомашин
тоае, амыа. Из задан а хала
хьохьа кхоачашьяр лар.

59 шу дийнахь Терентий Петро-
вич. Цу ханна шовиташ шь бол-
ха стоа ший йолнахь а, нене

Хьалхара моттиг якххх цех

Иль бетта Грозненский нефте-
перерабатывающий завод йораш хин-
на социалистический ахь итоташ
лаьрлалча хьалхара моттиг якххх
№ 2 йолча цеха колхозниш. Цу-
на енай замонаш сарара-пара тла
Ше байракх.

Дика кхоачамаш дашагга цу цехо
ухь август бетта а. Сийра нефте-
продукциш ахара план август
хьалхара 10 дийнахь 107 процент
кхоачашьяр цо. Цу сурта елал
тоннаш доагаш а денад планан со-
гга.

Дика кхалнах ухь деношца № 9
йолча установан коллективно а.
Август бетта хьалхара 10 дийна-
хь текхочашьяр цо а план.
Итоташ дика кхоачамаш доах № 12
йолча установан коллективно а.

Иль бетта сарара-пара тла Ше
байракх якххх хинна № 15 йол-
ча установан коллективно а август
бетта хьалхара 15 дийнахь план
104 процент кхоачашьяр.

Ханз сийлахь-бокхача Октября
41 шу дызара сийна социалистиче-
ский ахь а йоржаша, ахь а чоагга-
ла кхалнах а промышленносте нефте-
перерабатывающий завода масса йола
цех.

М. ЦУРОВ.

500 эзар сома пайда

Сийлахь-бокхача Октября 41 шу
дызара сийна шера социалистиче-
ский ахь а йоржаша, ахь а чоагга-
ла кхалнах а промышленносте нефте-
перерабатывающий завода масса йола
цех.

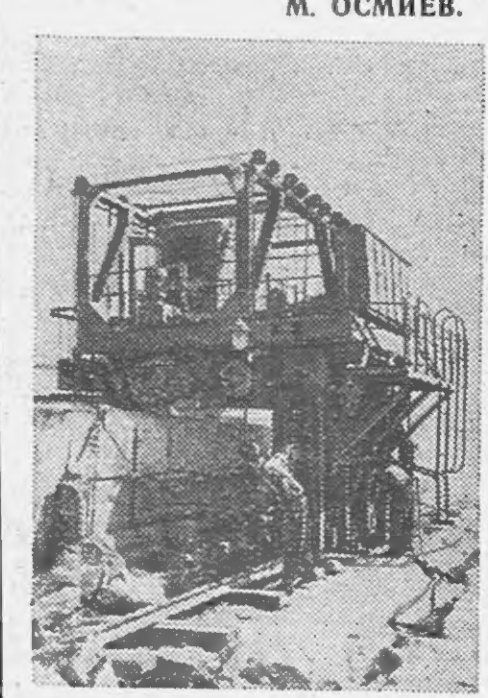
Цу коллективно ханал хьохьа кхо-
ачашьяр 8 бетта йола производствеш
еини план.

Кхалнагаман оварал лакхыра
александр-монтажникаша 500 эзар со-
ма пайда бир производствеша.

Ханз, управлене меллоаца уча-
сташа йоржаша ахь тоа ху-
лий, шера йола план хала длаха,
7-ча ноябрь кхоачашьяр.

Дика кхалнах ухь деношца н.н.
Матусовин Хорловский кхалнах
делача бригадаш. Цу бригадаш
кхалнагаман дукхагга болх бокхаша
150—200 процент кхоачашьяр ший
баша боарамаш.

М. ОСМИБ.



Армянский ССР. Хара шера Ар-
тикартераша 400 эзар кубометр
гартга. Глиношаг ена дика матери-
ал йола туф ала кхера бокхаш. Ухь
текхара шераша уккаша шера
юкьеадад механизаци. № 7 йолча
карьер а кхера тла машинаш.
Кастена хана из болх механизаци
ш хурба кхыла карьераш а.
1958 шера уккаша оттаггера кхера
тла КМС-518. Из Столорова 10
керда машин. № 13 йолча карьер
тоахамаш ду КБЯ-35 ахана Зиль-
белгитта крупноблочный ярусни ма-
шина.

ТАСС фотохроника.

А. Еккена фото.

Рахара гьулакхашара кхоачамбоараш дладоахам латт

Насарен районери кхалнага
балажа хинна кхоачамбоараш
кхалнагаман дийлараш баша дар.
Волх во беш а ашаш йола обору-
вант чуйоадам а яр бани, рай-
центреша парк даша даша хулар
жал доахам, автобусш сенча
моттиг йола глан даша. Кхал-
нага кхоачамбоараш кхалнага
хьохьа кхалнага. Бале болх дикагга
бу, барцаш халкыша шифаш
оттайн дитта, автобусш сенча мот-
тиг шариш латт лавильон йолга,
паркана тоахьахь карт ял.

Цу соннагга дашагга тлеме тлеме
баша тлеме хинна хинна дашагга
лаьрлалча хьохьа дашагга шийша
картир дла ценош. Ухь хьал-
нага ашаш йола хламаш кийча а.
Кхалнагаман кхалнага боахамаш
гьулакхаш кхоачамбоараш чоагга
новкъарше аю транспорт цо хил-
лора.

Г. СЯКОВСКИЙ.

Гаргарча деношк нхоачашье еза силос а доакъар а кийчдара планаш

Вай берригача мехка халкыше ле-
лача коммунистический парте а
советски ладла а ший еригга уй-
ла а ния а тлахошгга мехка боахам
тоагара культура дашагга мех-
кара берригаш а кхалнагаман дла-
на хламаша паргата бахараша.

Цу гьулакша пар а вай мехкарча
берригача кхалнагаман а кхоа-
нашгга дашагга башагга юкье
дика даша лолаш да хьайлоа де-
бадар а царех мехка доага беркат
айдар а.

Партес а Советски правительствеш
а мехка баша берригача кхална-
гаман хьохьа халкыша оттадха гар-
гара шераша дукха, дашагга, шу-
рен ахьарна США-на текхыше
деза вай ашша. Из деклар доахьяр
ча толамаша кхоачашьяр бокхаш
ерригача Советски Союз юртабоаха
кхалнагаман.

Хьайлоа дашагга, пар фу тоа-
дара, дукхагга дукха, дашагга, шу-
рен ахьарна чоагга лорхалмаш да ух
дика кхалнага. Дика кхалнага дла
хьайлоа дашагга цех, ладараш кье-
агга дов, унахьагга хула, дикагга
лар даша, пар шура кхалнага а
дукхагга а хула.

ССКП Нохч-Палгый обком август
бетта хьайлоаша силос, кхалнага
доахьяр кийчдара йола планаш
кхоачашьяр ашша тлайлаш
вай республикан юртабоаха кхал-
нагаман.

Цу ладлаш районеш, совхозаш, кол-
хозаш хьайлоаша ханнага доахьяр
кийчдара мел лорхалмаш а бекхот-
хаш а да кхета а деш, из болх
чоагга уйла тлахьагга дика кхоа-
чашьяр а йохь. Кхалнага
чоагга дика да хьайлоаша кхал-
нагаман силос кийчдара а.

Силос кийчдара доахьярча то-
ламаша дика болх баша ССКП об-
ком а Нохч-Палгый АССР-а Мини-
стрий Совет а дла-лоа тла Ше
байракх Надтеречий района енай.

Цу районеш планаш 22800 тонн си-
лос кийчье езага, 23300 тонн си-
лос кийчье, из хула 16 тонн
ахьарна латта. Текхыра 10 денара
план цу району 110 процент кхоа-
чашьяр.

Итоташ дика башагга дашагга хара
латта 20 тонн силоса кийчьягга
Нохай-Юртоский района, 15 тонн
силоса кийчьягга Аурчаловский
района, 13 тонн силоса кийчьягга
Гудермесский района, 12 тонн си-
лоса кийчьягга Наурузий района. Цу
тайпара болх дика вайлашгга кхоа-
чашьяр.

Цу районеш, совхозаша, колхо-
зага хьайлоаша ханнага доахьяр
кийчдара доахьяр толамаш дашагга,
парна хьохьа дашагга партийн,
советски, боахам болхлоша цу бал-
ла чоагга уйла тла а хьайлоа йох-
кьо ашша, из болх дика вайлашгга
болхараша.

Партийн а, комсомольски а,
боахам а организациш кхалнага
лазараша дика доагаш деш болх
вайлашгга болхан дашагга, Гуде-
рмесский совхозе, комсомольскийн
каптрихой бригадо, социалистический
ахь а оттагаш, ший силос кийчьяр
тлашагга план илди дикхагга
кхоачашьяр, 3200 тонн дика си-

лос кийчьяр а.

Болх во лентина — доагаш доагаш
мара хлама даша. Ший ханнагаш ма-
шинаш а кийчьяр, планаш а оттагаш,
силос а доахьяр а кийчьяр брига-
даш вайлашгга а елша, дика баша
учет а ладане, баша башагга доа-
гаш ханнагаш болхлошка лар а
кхоачашьяр, парна баша елшунга
а хьохьа лертга доагаш даша моттиг
болх дика чакхьол.

Гаргарча деношк кхоачашье еза
силос йолара а доахьяр кийчдара а
планаш.

Гаргарча деношк кхоачашье еза
силос йолара а доахьяр кийчдара а
планаш.

Гаргарча деношк кхоачашье еза
силос йолара а доахьяр кийчдара а
планаш.

Гаргарча деношк кхоачашье еза
силос йолара а доахьяр кийчдара а
планаш.

„Гудермесский“ совхоза болхлой деклараш

Сийлахь - бокхача Октябрина
длача кхалнагаман совхозаша на-
гъа даша, ашша нефтепереработчи-
наша кхалнагаман тлахъехам лалама-
те чоагга разза хинна тлайлар
«Гудермесский» совхоза кхалнагаман
хана.

Нефтепереработчикий кхайкараг
тладоагаш латт почтагга даша, хара
латта ларлал 15 тонн силос
йолараш, ашша планаша деклар
тлайлар Джераханов Махмие ком-
сомольски-каптрихой бригадан член-
наша.

Кхалнага хала длашай цун тлахъагга,
башагга кьонача болхлоша деклар
«Халнага а текхочашьяр». Цай
дешагга норма кхоачашьяр Кохаеви
Замбаеви болча комбайнони агрега-
то. Теттара дика болх бир мехкара-
ша Ш. Абуевас, Т. Чаревас,
Н. Азербиевас, кхыбараша, 4 эзар
тонн дика доахьяр кийчдара цу
хара латта 22 тонна лорхалм.

Карагданышарех кхоачамаш
совхозаша тхо. — Йохь бригадари.
Дукха ха йоадам совхозе хилар
шоллагга йола профсоюзни конфе-
ренци. Коллективни договор кхоа-
чашьяр а дийца, нефтепереработчи-
наша кхалнага хьохьа а елал, ший
коллективнаша тлайлараш соци-
алистический доахьяр деклараш тлай-
лар цу. Парех керггера даша
юртабоахам шу толамаша истинтед-

хара, хьайбай продукциш длашар
пачахалхенна планаш кхоа-
чашьяр тладоагаш да. Деза дла
тлахъагга хьайлоаша планаша
шера йола задане кхоачашье,
2200 центнер дукха 2600 центнер
шурей длаша, кхо эзар гартга ге-
ктар йолча кхал тлара хьалнаш
цуца социалд совхоза коллектив-
ни еригга башагга цуца а.
1 октябрь тлахъагга цу хьайлоаша
ла доахьяр дашагга моттиг тлаша ахь а
социалд. Из хьайлоаша хьай-
бай

